

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการเรียนวิชาชีพของนักเรียนไว้ตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์
2. ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์
3. การจัดการการเรียนรู้ด้านอาชีพในโรงเรียนแม่แตง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการเลือกอาชีพ ของฮอลแลนด์ (Holland's Theory of Vocational Choice)

จอห์น แอล ฮอลแลนด์ (John L. Holland) (อ้างใน สำเนา ขจรศิลป์, 2529, หน้า 39-41) เป็นผู้ที่ได้ทำประโยชน์แก่วงการแนะแนวอาชีพมากที่สุดเขาได้สร้างทฤษฎีการเลือกอาชีพ แบบสำรวจความสนใจ (Vocational Preference Inventory) และแบบสำรวจบุคลิกภาพตนเองเพื่อช่วยในการเลือกอาชีพ (Self-Directed Search) ฮอลแลนด์ได้ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้คือ

สาระทฤษฎี

ฮอลแลนด์ได้สรุปทฤษฎีของเขาไว้ 4 ประการดังนี้คือ

1. ในสังคมของวัฒนธรรมตะวันตกสามารถแบ่งบุคคลออกตามลักษณะของบุคลิกภาพได้ 6 ประเภท คือ พวกชอบเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม (Realistic) พวกที่มีสติปัญญาดี (Intellectual) พวกชอบเข้าสังคม (Social) พวกชอบระเบียบแบบแผน (Conventional) พวกที่มีความทะเยอทะยาน (Enterprising) และพวกชอบศิลปะ (Artistic)
2. บรรดาอาชีพต่าง ๆ นั้นสามารถแบ่งตามลักษณะและสภาพแวดล้อมได้ 6 ชนิด ซึ่งสอดคล้องกับบุคลิกภาพของคนทั้ง 6 ประเภท
3. บุคคลย่อมแสวงหาสภาพแวดล้อมและอาชีพซึ่งเปิดโอกาสให้เขาได้ใช้ความสามารถและทักษะเพื่อแสดงออกถึงค่านิยมและทัศนคติ ตลอดจนการมีบทบาทที่เหมาะสมและหลีกเลี่ยงบทบาทที่ไม่เหมาะสมกับตนเอง

4. พฤติกรรมของบุคคลสามารถอธิบายได้จากปฏิกิริยาระหว่างแบบฉบับแห่งพฤติกรรมของเขากับสภาพแวดล้อมของเขา

ฮอลแลนด์ยังกล่าวว่า ถ้าบุคคลมีบุคลิกภาพเหมาะสมกับอาชีพใดอาชีพหนึ่งและได้รับความช่วยเหลือจากการได้รับข้อมูลด้านอาชีพและการให้คำปรึกษาด้านอาชีพแล้ว จะทำให้เลือกอาชีพสะดวกและเหมาะสม ถ้าบุคคลใดมีบุคลิกไม่คงที่ในทางใดทางหนึ่ง ไม่มีความชอบหรือความสนใจในด้านใดเสียเลย จะประสบปัญหาในการเลือกอาชีพ ถ้าบุคคลใดไม่สามารถเลือกอาชีพตามความต้องการอันดับแรกของตนได้ ก็จะต้องเลือกอันดับรองลงมาซึ่งเหมาะกับบุคลิกภาพของเขาต่อไป แต่ถ้ามีความชอบที่กำกวมจะทำให้เลือกอาชีพได้ยาก

นอกจากนั้นฮอลแลนด์ยังได้กล่าวถึงความคาดหวังเกี่ยวกับอาชีพของบุคคล (Level of Occupational Choice) ว่าขึ้นอยู่กับการณ์ที่บุคคลประเมินตนเอง ฮอลแลนด์เน้นว่าการที่บุคคลรู้จักบุคลิกภาพของตนเองและมีความรู้เกี่ยวกับอาชีพมีความสำคัญมากในกระบวนการเลือกอาชีพซึ่งเขาได้สร้างแบบสำรวจความสนใจในอาชีพขึ้น ชื่อว่า แบบสำรวจอาชีพที่สนใจด้วยตนเอง (Self Directed Search : SDS) (อรอนงค์ ชัยญะวัน, 2539, หน้า 40)

ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์

ความหมายของความต้องการ

สุชา จันทน์เอม (2536, หน้า 69) กล่าวว่า ความต้องการ หมายถึง ความต้องการในสิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต ทุกชีวิตมีความต้องการเกิดขึ้นเสมอและเมื่อเกิดความต้องการขึ้นอินทรีย์จะอยู่ในสภาพ “ขาดสมดุล” มนุษย์จะต้องหาทางสนองความต้องการของตน จึงจะคืนสู่สภาพสมดุลดั้งเดิม ชีวิตที่มีความสุขคือชีวิตที่อยู่ในสภาพสมดุล หลักธรรมชาติมีอยู่ว่ามนุษย์จะพยายามให้ชีวิตอยู่ในสภาพสมดุลเสมอ แต่อย่างไรก็ตามมนุษย์ก็ไม่สามารถสนองความต้องการบางอย่างของตนได้จากการศึกษาทางจิตวิทยาจะพบว่า เมื่อมนุษย์ไม่สามารถสนองความต้องการของตนได้ มนุษย์จะหาวิธีช่วยให้ชีวิตมีความสุขโดยใช้การป้องกันตนเอง

ส่วน สายละออ จำปา (2543, หน้า 17) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความต้องการ หมายถึง พฤติกรรมเกิดจากความต้องการของมนุษย์แทบทั้งสิ้น เมื่อมีความต้องการย่อมแสดงออกมาตามแรงขับและพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นมีแรงจูงใจเป็นตัวกระตุ้นอย่างหนึ่งให้ทำตามความต้องการ สำหรับ ภาระติ พลูประภา เอี่ยมเจริญ (2545, หน้า 9) ได้สรุปว่า ความต้องการ หมายถึง ความปรารถนาของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลนั้นแสวงหาวิธีการ หรือ ดำเนินการเพื่อสนองตอบต่อความปรารถนานั้น และเมื่อได้รับการตอบสนองก็จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความพึงพอใจระดับหนึ่ง

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ความต้องการ คือ แรงผลักดันหรือแรงขับที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ทำให้บุคคลแสวงหาวิธีการหรือดำเนินการในการที่จะได้มา เพื่อตอบสนองต่อความไม่สมดุลของร่างกายและจิตใจ เมื่อได้รับการตอบสนอง แล้วก็จะทำให้บุคคลนั้นพึงพอใจและปรารถนาอีกต่อไป

ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์

ตามธรรมชาติแล้วมนุษย์มีความต้องการมากมายหลายอย่างจนไม่มีขอบเขตจำกัด ทั้งความต้องการที่เกิดจากความคิดคำนึง หรือความต้องการด้านจิตใจ หรือความความต้องการทางกาย ซึ่งเป็นความต้องการที่ขาดมิได้ และในบรรดาความต้องการต่าง ๆ ของมนุษย์นั้นยากที่จะได้รับการสนองตอบจนเป็นที่พอใจ เพราะเป็นเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล

วินัย เพชรช่วย (2549, หน้า 1-4) ได้กล่าวถึงทฤษฎีลำดับความต้องการของอับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยแบรนดิส์ ว่าเป็นทฤษฎีที่รู้จักกันมากที่สุด ทฤษฎีหนึ่ง ซึ่งระบุว่าบุคคลมีความต้องการเรียงลำดับจากระดับพื้นฐานที่สุดไปยังระดับสูงสุด กรอบความคิดที่สำคัญของทฤษฎีนี้มี 3 ประการ คือ

1. บุคคลเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความต้องการ ความต้องการมีอิทธิพลหรือเป็นเหตุจูงใจต่อพฤติกรรม ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการสนองตอบเท่านั้นที่เป็นเหตุจูงใจ ส่วนความต้องการที่ได้รับการสนองตอบแล้วจะไม่เป็นเหตุจูงใจอีกต่อไป
2. ความต้องการของบุคคลเป็นลำดับขั้นเรียงตามความสำคัญจากความต้องการพื้นฐานไปจนถึงความต้องการที่ซับซ้อน
3. เมื่อความต้องการลำดับต่ำได้รับการสนองตอบอย่างดีแล้ว บุคคลจะก้าวไปสู่ความต้องการลำดับที่สูงขึ้นต่อไป

มาสโลว์เห็นว่าความต้องการของบุคคลมี 5 กลุ่ม จัดแบ่งได้เป็น 5 ระดับ จากระดับต่ำไปสูง ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ความต้องการทางร่างกาย
- ขั้นที่ 2 ความต้องการความปลอดภัย
- ขั้นที่ 3 ความต้องการทางสังคม
- ขั้นที่ 4 ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง
- ขั้นที่ 5 ความต้องการความสมหวังในชีวิต

ส่วนทฤษฎีความต้องการของฟรอมม์ (Fromm) (อ้างใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2544, หน้า 89-90) ระบุว่า มนุษย์มีความต้องการ 5 ประการ ได้แก่

1. ความต้องการมีสัมพันธภาพ เนื่องจากมนุษย์พบกับความอ้างว้างเดียวดาย จึงต้องแก้ไขโดยการสร้างสัมพันธภาพกับคนอื่น ๆ วิธีที่ดังามต้องตั้งอยู่บนรากฐานความรักสร้างสรรค์
2. ความต้องการสร้างสรรค์ เนื่องจากมนุษย์มีความสามารถทางสติปัญญาและอารมณ์สูง จึงมีความต้องการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมของชีวิตแตกต่างจากสัตว์โลกชั้นต่ำ หากผู้ใดไม่มีความต้องการประเภทนี้ก็มักจะเป็นนักทำลาย กลายเป็นผู้ทำภัยอันตรายแก่สังคมและคนอื่น จากความต้องการนี้มนุษย์จะรู้จักรักและรู้จักเกลียด ซึ่งจำเป็นสำหรับการสร้างสรรค์
3. ความต้องการมีสังกัด คือความต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของโลก ของสังคม ของครอบครัว ของสำนักงาน ความต้องการประเภทนี้ที่น่าพึงใจก็คือ การมีมิตรจิตกับเพื่อนมนุษย์โดยทั่วไป
4. ความต้องการมีอัตลักษณ์แห่งตน คือความต้องการที่จะเป็นตัวของตัวเอง ที่จะรู้ว่าตนเองคือใคร
5. ความต้องการมีหลักยึดเหนี่ยว คือความต้องการที่จะมีหลักสำหรับอ้างอิงความถูกต้องในการกระทำของตน เช่น คำกล่าวอ้างว่า “ฉันทำอย่างนี้เพราะหัวหน้าสั่งให้ทำ” “ฉันต้องซื้อรถยนต์เพราะไปทำธุระสะดวกขึ้น ฯลฯ ข้ออ้างที่กล่าวขึ้นอาจสมเหตุสมผลหรือไม่ก็ได้

ความต้องการวัยรุ่น

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2545, หน้า 360-361) กล่าวถึงความต้องการวัยรุ่นว่า วัยรุ่นมีความต้องการเด่น ๆ ดังนี้

1. ความต้องการเป็นอิสระ ไม่ต้องอยู่ใต้คำสั่งหรือคำบังคับบัญชาของผู้ใด รวมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพราะเด็กวัยรุ่นเชื่อว่าลักษณะที่เป็นเครื่องหมายของความเป็นผู้ใหญ่คือ ความเป็นอิสระจากผู้ที่มีอำนาจเหนือตน
2. ความต้องการมีตำแหน่ง ต้องการสนับสนุนทั้งจากผู้ใหญ่และเพื่อนร่วมรุ่น
3. ความต้องการแสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ เช่น ความท้าทายตื่นเต้น ชอบทดลอง มักชอบฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อจะดูว่าผลที่ตามมาจะเป็นอย่างไรหรือบางคนอยากลองเพื่อประหลาดชีวิต
4. ความต้องการรวมพวกพ้อง เพราะการรวมพวกพ้องเป็นวิถีทางให้เด็กได้รับสนองความต้องการหลายประการ เช่น ความรู้สึกอบอุ่นใจ การได้รับการยกย่อง ความรู้สึกว่ามีผู้ที่เข้าใจตน ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับตน

5. ความต้องการความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัย เพราะเด็กมีอารมณ์หวั่นไหว เปลี่ยนแปลง สับสนและลี้เล้งง่าย จึงมีความต้องการเช่นนี้สูง

6. ความต้องการความยุติธรรม วัยรุ่นให้ความสำคัญอย่างจริงจังต่อความถูกต้องยุติธรรม และอยากทำอะไรหลาย ๆ อย่างเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมทั้งในส่วนบุคคลและสังคม

7. ความต้องการความงดงามทางร่างกาย เพราะคิดว่าความงามทางกายเป็นแรงจูงใจให้ เข้ากลุ่มได้ง่าย เป็นที่ยอมรับของสังคมและดึงดูดใจเพศตรงข้าม ฉะนั้นจึงให้ความสำคัญใส่ต่อการ ออกกำลังกาย ลักษณะอาหารที่รับประทาน ทรงผม เสื้อผ้า เครื่องประดับ ความงามทางกาย นับเป็นส่วนหนึ่งของความภาคภูมิใจและมั่นใจตัวเองของวัยรุ่น

8. ความต้องการประพฤตินิยมทางเพศของตน โดยทั่วไปวัยรุ่นทั้งหญิงและ ชายพยายามจะประพฤตินิยมเพื่อให้ดูงดงามสมกับเป็นสุภาพสตรีหรือแข็งแรงสมเป็นชายชาตรี ตามแบบที่ตนนิยม

9. ความต้องการเลือกอาชีพ วัยรุ่นเข้าใจว่าอาชีพเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงสถานะความเป็น ผู้ใหญ่ การที่คนใดจะมีอาชีพอย่างไรนั้นจะต้องมีความรู้เป็นฐาน วัยรุ่นบางคนไม่เคยสนใจและ เตรียมตัวเพื่อเลือกอาชีพก็จะเริ่มมีความต้องการในระยะนี้

ส่วน พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539, หน้า 102-109) กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ ว่า มนุษย์ทุกเพศทุกวัยมีทั้งความต้องการขั้นพื้นฐานเหมือนกัน และความต้องการเฉพาะในแต่ละ วัยที่มีความแตกต่างกันตามธรรมชาติ ความต้องการของวัยรุ่นมักจะขึ้นอยู่กับค่านิยมที่แต่ละคน ยึดถือ และส่วนใหญ่จะยึดถือค่านิยมในกลุ่มที่ตนเข้าร่วมด้วย กลุ่มมีอิทธิพลมากต่อความต้องการ ของวัยรุ่น ดังนั้นความต้องการที่เป็นจริงคือความต้องการของตนเองรวมกับความต้องการของ สังคม ความต้องการของเด็กในช่วงวัยรุ่นสามารถจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ด้าน ดังนี้

1. ความต้องการทางชีววิทยา

ความต้องการทางชีววิทยาหรือความต้องการทางกายภาพ เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ความต้องการทางด้านนี้จะเกิดจากการที่ร่างกาย ขาดความสมดุล และจะมีปฏิกิริยาที่แสดงออกถึงการขาดสิ่งดังกล่าว อันได้แก่

1.1 ความต้องการอาหาร อาหารช่วยสร้างเสริมให้เด็กวัยรุ่นมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์ มีพลังงานมีดี อันจะนำไปสู่การมีสุขภาพจิตที่ดี และมีพัฒนาการทางสติปัญญาดีตามมา เด็กต้องการ อาหารที่ดีมีประโยชน์ และควรรับประทานอาหารให้ครบทุกหมู่ในทุกมื้อ เพราะเด็กในระยะวัยรุ่น ยังเจริญเติบโตต่อไปอีกมากทั้งทางด้าน โครงสร้างของร่างกายและสมอง

1.2 ความต้องการอากาศที่บริสุทธิ์ ความต้องการอากาศเป็นความต้องการเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ของสัตว์โลกที่ควรมีชีวิตอยู่ได้ยาวนาน อากาศเสียและควันพิษเป็นตัวการทำลายทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต เด็ก ๆ ในเมืองซึ่งไม่ค่อยได้รับอากาศที่บริสุทธิ์จึงควรหาโอกาสไปพักผ่อนหย่อนใจตามชานเมืองหรือชายทะเล เพื่อให้ได้ไอโซนบริสุทธิ์มาชดเชย และยังใช้เวลาในวันหยุดร่วมกันระหว่างบุคคลในครอบครัวด้วย

1.3 ความต้องการน้ำ ความต้องการน้ำเป็นการทดแทนปริมาณน้ำที่เสียไปในแต่ละวันจากการเสียเหงื่อและการขับถ่าย เด็กวัยรุ่นเป็นวัยที่มีผลกำลังมาก และเป็นวัยที่ชอบการเล่นกีฬา กลางแจ้งร่วมกันกับกลุ่มเพื่อนและเล่นได้ครั้งละนาน ๆ ซึ่งทำให้เสียเหงื่อมาก จึงมีความต้องการในด้านน้ำเพื่อชดเชยส่วนที่เสียไป

1.4 ความต้องการพักผ่อน เด็กวัยรุ่นต้องการผ่อนคลายความตึงเครียด และความเหนื่อยล้าของกล้ามเนื้อหลังการเรียน การทำกิจกรรม และการเล่นกีฬา เด็กวัยนี้จึงต้องการนอนหลับพักผ่อนที่เพียงพอ พ่อแม่ผู้ปกครองจึงควรสอดส่องดูแลไม่ให้เด็กนอนดึกเกินไป เพราะอาจจะทำให้มีผลเสียต่อการเรียนและสุขภาพ

1.5 ความต้องการทางเพศ เป็นความต้องการด้านขยายพันธุ์ตามธรรมชาติของสัตว์โลก จุดเริ่มต้นของการเข้าสู่วัยรุ่นคือการทำงานของต่อมเพศที่เริ่มผลิตฮอร์โมนเพศให้กับเพศชายและเพศหญิง แรงขับทางเพศจะมีผลทำให้พฤติกรรมของเด็กเปลี่ยนไปจากวัยเด็ก เช่น การแสดงให้ฝ่ายตรงข้ามรู้ว่าตนสนใจ การแต่งกายที่ล่อแหลมหรือสะกดตา การพูดจาแบบสองแง่สองมุม เป็นต้น

2. ความต้องการด้านจิตวิทยา

เป็นความต้องการทางด้านจิตใจซึ่งไม่มีที่สิ้นสุด ในวัยรุ่นสิ่งที่เด็กต้องการทางด้านนี้ได้แก่ สิ่งเหล่านี้

2.1 ต้องการเป็นเจ้าของในสิ่งต่าง ๆ เช่น เด็กวัยรุ่นต้องการมีห้องส่วนตัวเพื่อตกแต่งห้องให้เป็นแบบที่ตนพอใจ มีของใช้ที่เป็นของตัวเองไม่ปะปนกับใคร และในขณะที่เดียวกันก็ไม่ต้องการให้ใครมาใช้ของเขาโดยไม่ได้รับอนุญาต

2.2 ต้องการความสำเร็จ ได้แก่ ความสำเร็จในการเรียน การกีฬา การทำงาน และการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม เพื่อให้เกิดความชื่นชมชอบพอกับกลุ่มเพื่อนและกลุ่มพ่อแม่พี่น้องในความสำเร็จของตน มีความต้องการปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น

2.3 ต้องการความมั่นคงในความรัก ความอบอุ่น และความปลอดภัยจากพ่อแม่พี่น้อง และบุคคลในครอบครัว แม้ว่าเด็กวัยรุ่นดูเหมือนว่าจะเติบโตมากแล้วก็ตามแต่ก็ยังต้องการความรักจากผู้ใหญ่และผู้ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งจากเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ

2.4 ต้องการมีอิสรภาพและเสรีภาพ เป็นความต้องการที่รุนแรงมากในวัยรุ่น เด็กต้องการแสดงออกว่าตนเป็นผู้ใหญ่ ต้องการเป็นตัวของตัวเอง มีความเป็นส่วนตัว ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่มาก้าวก่ายในชีวิตตน ไม่ชอบให้ใครมาสอน มาคอยช่วยเหลือ พวกเขาต้องการได้รับการยอมรับ การแก้ปัญหา การทำงาน และการตัดสินใจด้วยตัวเองบ้างพอสมควร ดังนั้นการปล่อยให้เด็กมีอิสรภาพทางความคิดและการกระทำภายในขอบเขตที่เหมาะสม จะช่วยสร้างลักษณะนิสัยของความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนทำ ฝึกการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง และช่วยส่งเสริมจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เด็กด้วย

2.5 ต้องการมีตำแหน่งหน้าที่ในสังคม คือ ต้องการให้สังคมยอมรับนับถือตน การได้เข้ากลุ่มเพื่อน การได้แสดงความสามารถให้เพื่อนประจักษ์และยอมรับนับถือเป็นความปรารถนาที่สุดของวัยรุ่น

2.6 ต้องการมีประสบการณ์ใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มเติมความรู้ใหม่อยู่เสมอ เนื่องจากวัยรุ่นมีความต้องการรับรู้สิ่งใหม่ที่ตื่นเต้น เร้าใจ ทำหาย เนื่องจากความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง

2.7 ต้องการความปลอดภัย เนื่องจากเด็กวัยรุ่นยังมีความไม่มั่นใจตัวเอง ความรู้สึกหวาดระแวงว่าตนจะผิดพลาดทำให้เด็กเกิดความว้าวุ่นใจ และต้องการความปลอดภัย เด็กต้องการครอบครัวที่อบอุ่น เป็นสุขและมีเป้าหมายที่ชัดเจนในอนาคต การเห็นทางในการประสบความสำเร็จในวัยผู้ใหญ่ได้จะช่วยให้เด็กมีความมั่นคงทางจิตใจ

2.8 ต้องการการยอมรับจากผู้ใหญ่ ต้องการให้ผู้ใหญ่เห็นว่าตนมีความสามารถและใช้ความสามารถนั้นให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมได้ การได้รับมอบหมายให้ทำงานเพื่อผู้อื่นจึงเป็นสิ่งที่เด็กวัยรุ่นภูมิใจ

2.9 ต้องการความเท่าเทียม ความยุติธรรม และความเสมอภาคกันในทุกด้าน เด็กวัยรุ่นจะรู้สึกโกรธถ้ารู้สึกว่าเขาไม่ได้รับความเป็นธรรมและจะแสดงออกอย่างชัดเจนให้เห็นว่าตนเองไม่พอใจ

2.10 วัยรุ่นต้องการมีหลักการและอุดมการณ์ หลักการและอุดมการณ์ที่สามารถยึดไว้เป็นแนวทางปฏิบัติเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เด็กวัยรุ่นจะพยายามเลืกหาหลักการ หลักปรัชญา หรืออุดมคติที่ตนพอใจเพื่อเป็นหลักประกันว่าตนมีแนวทางที่ดีไว้ยึดถือได้ โดยทั่วไปแล้วเด็กมักยึดถือแนวปฏิบัติตนของพ่อแม่เป็นหลักและใช้ปฏิบัติตาม บ้านและโรงเรียนจึงเป็นสถานที่ที่สำคัญที่สุด

ที่จะส่งเสริมให้เด็กสร้างปรัชญาของชีวิตที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพของสังคม และสร้างมาตรฐานของศีลธรรมให้แก่ตนเอง

ความต้องการที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น ไม่ว่าจะเป็นความต้องการด้านใดก็ตาม เมื่อมนุษย์เกิดความต้องการในสิ่งนั้นขึ้น ความต้องการนั้นจะกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมการค้นคว้า การเสาะหาเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการ และหากไม่สมความปรารถนา ก็จะแสดงอาการต่าง ๆ กัน เช่น เกิดภาวะความคับแค้นใจ ความไม่สบายใจหรือความตึงเครียด และต้องการหาทางระบาย อารมณ์ออกมาด้วยวิธีต่าง ๆ กันเพื่อปรับตัวให้ได้ มิฉะนั้นความต้องการดังกล่าวจะยังคงรุมเร้าให้จิตใจมีแต่ความทุกข์ได้ ดังนั้นผู้ใหญ่และผู้ที่เกี่ยวข้องควรแนะนำดูแลให้เด็กวัยรุ่นได้รู้จักวิธีการสนองตอบต่อความต้องการเหล่านั้นด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เหมาะสม และเป็นประโยชน์ เพื่อที่เขาจะได้พัฒนาไปในทิศทางที่ดีต่อไป ซึ่งการให้ความช่วยเหลือนักเรียนสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน คือ (พนม ลิ้มอารีย์, 2533, หน้า 220- 223)

1. ด้านการศึกษา (Educational Placement)
2. ด้านอาชีพ (Vocational Placement)
3. ด้านสังคมและส่วนตัว (Social - Personal Placement)

ด้านการศึกษา คือ การช่วยเหลือให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนสายการเรียน เลือก วิชาเรียนหรือเลือกแนวทางการศึกษาต่อได้อย่างถูกต้องตามความต้องการ ความชอบและความถนัด ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุขและประสบผลสำเร็จในการเรียนในที่สุด

ด้านอาชีพ คือ การช่วยให้นักเรียนได้ทำงานในเวลาว่างจากการเรียนเพื่อที่จะได้มีประสบการณ์มีความคุ้นเคยกับการทำงานและช่วยให้นักเรียนสามารถที่จะตัดสินใจเลือกอาชีพหรือวิชาชีพที่จะศึกษาต่อได้อย่างถูกต้อง อันจะส่งผลให้นักเรียนเป็นผู้ประกอบอาชีพที่มีคุณภาพและมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานต่าง ๆ ที่สุจริต

ด้านสังคมและส่วนตัว คือ การช่วยให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีทักษะทางสังคมดีขึ้น ทั้งยังช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเองดีขึ้น ทำให้สามารถวางตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสมถูกต้องกับโอกาสและสถานที่

สรุป ความต้องการของวัยรุ่นสามารถจำแนกได้ 2 ด้าน คือ

1. ความต้องการทางด้านชีววิทยา คือ ความต้องการอาหาร อากาศบริสุทธิ์ น้ำ การพักผ่อนและความต้องการทางเพศ

2. ความต้องการทางด้านจิตวิทยา คือ ความต้องการเป็นเจ้าของ ความสำเร็จ ความรัก ความปลอดภัย อิสระและเสรีภาพ ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ใหม่ๆ การยอมรับ ความยุติธรรม และมีอุดมการณ์

การจัดการการเรียนรู้ด้านอาชีพในโรงเรียนแม่แตง

โรงเรียนแม่แตง เป็นโรงเรียนประจำอำเภอ ตั้งอยู่เลขที่ 115 หมู่ที่ 8 ตำบลสันมหาพน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เริ่มก่อตั้งวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2506 มีเนื้อที่ 95 ไร่ โรงเรียนได้รับอนุมัติให้เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยได้จัดชั้นเรียนเป็น 6-5-6/5-5-5 ในปี พ.ศ. 2548 ได้พัฒนาโรงเรียนให้เป็น E-school โดยปรับปรุงห้องคอมพิวเตอร์ เพื่อการสืบค้นและจัดการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์เป็น 3 ห้อง ตามนโยบายโรงเรียนในฝันและนำร่องโครงการโรงเรียนผู้นำด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ พัฒนาห้องสมุดให้เป็น E-library และยกระดับมาตรฐานการศึกษาสู่สากล และได้ผ่านการประเมินโรงเรียนต้นแบบ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2548 ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งสิ้น 1,056 คน (โรงเรียนแม่แตง, ม.ป.ป.)

การบริหารและการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนแม่แตง

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ระบุไว้ว่า ในการจัดการศึกษาของรัฐบาลนั้น ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี โดยต้องจัดให้ทั่วถึง และมีคุณภาพ อีกทั้งมีเจตนาที่จะให้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคน คุ้มครองสิทธิ สร้างความเสมอภาค ให้โอกาสทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้นแนวคิดในการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมุ่งพัฒนาคนให้สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งทางจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา และสังคม สามารถพึ่งตนเอง ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นว่าหลักสูตรได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้มีชีวิตที่สมบูรณ์ มีความสมดุลที่เป็นองค์รวม เน้นความสัมพันธ์ด้านจิตใจ ร่างกาย ปัญญาและสังคมที่ประสานกันทุกด้าน สามารถพึ่งตนเองในด้านการคิด การปฏิบัติ และตัดสินใจด้วยตนเอง ทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ สามารถพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ รวมทั้งมุ่งให้ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ที่ได้จากการศึกษามาสร้างประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติและโลก มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน และสิ่งแวดล้อม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 1)

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการทำงาน ทำงานเป็น รักการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความสามารถในการจัดการ การวางแผนออกแบบการทำงาน สามารถนำเอาความรู้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ และประยุกต์ใช้ในการทำงาน สร้าง พัฒนางานผลิตภัณฑ์ ตลอดจนวิธีการใหม่เพื่อพัฒนาคุณภาพของงานและการทำงาน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2547)

โรงเรียนแม่แตงได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามแนวที่กำหนดและสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการและความพร้อม การจัดการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน โดยวางแผนกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านอาชีพดังนี้

1. จัดทำโครงการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรักชาติ เชื้อชาติ และมีความภูมิใจในผลงานของตนเอง เช่น โครงการงานวันอาชีพ มีการสาธิตงานอาชีพจากชุมชน
2. มีการบริการหนังสือทางด้านอาชีพ บริการสืบค้นทางด้านอินเทอร์เน็ต เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่าน มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านอาชีพ โดยเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ได้ลงมือปฏิบัติจริง เช่น เปิดสอนวิชาชีพ (เพิ่มเติม) อย่างหลากหลาย จัดตั้งชุมชนอาชีพต่าง ๆ
4. จัดเวลาเรียนในเวลาต่อเนื่องกันหลายชั่วโมง เพื่อสะดวกในการฝึกทักษะด้วยกระบวนการปฏิบัติ
5. จัดกิจกรรมแนะแนวศึกษาต่อทางด้านอาชีพ โดยเชิญสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนมาให้ความรู้เป็นประจำทุกปี ทำให้นักเรียนตัดสินใจเลือกเรียนต่อสายอาชีพที่นักเรียนมีความสนใจและมีความถนัด โดยมีสถิติจากการติดตามผลนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2548 ที่ศึกษาต่อในสถานศึกษาต่าง ๆ ดังนี้ วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ 21 คน วิทยาลัยอาชีวศึกษา

เชียงใหม่ 22 คน วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ 3 คน โรงเรียนโปลิเทคนิคลานนา 13 คน
โรงเรียนพาณิชยการเทคโนโลยีและบริหารธุรกิจ 3 คน โรงเรียนพาณิชยการลานนา 7 คน โรงเรียน
ศรีธนาพาณิชยการ 1 คน นอกจากนั้นได้เลือกเรียนสายสามัญโรงเรียนของรัฐบาล 96 คน
ติดตามไม่ได้ 43 คน (งานแนะแนว โรงเรียนแม่แตง, 2548)

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในโรงเรียนแม่แตง ได้กำหนดโครงสร้างหลักสูตร
ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) โดยมีการกำหนดชั่วโมงและหน่วยน้ำหนักให้เรียนดังตาราง 1

ตาราง 1 โครงสร้างหลักสูตรโรงเรียนแม่แตง ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

กลุ่มสาระการเรียนรู้	เวลาเรียน (ชั่วโมง/หน่วยน้ำหนัก)					
	ม.1		ม.2		ม.3	
	ชั่วโมง	หน่วยน้ำหนัก	ชั่วโมง	หน่วยน้ำหนัก	ชั่วโมง	หน่วยน้ำหนัก
	หนัก	หนัก	หนัก	หนัก	หนัก	หนัก
1. สาระการเรียนรู้พื้นฐาน						
1) ภาษาไทย	120	3.0	120	3.0	120	3.0
2) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	80	2.0	80	3.0	80	3.0
3) วิทยาศาสตร์	120	3.0	120	3.0	120	3.0
4) คณิตศาสตร์	120	3.0	120	3.0	120	3.0
5) สุขศึกษาและพลศึกษา	80	2.0	80	2.0	80	2.0
6) ศิลปะ	40	1.0	40	1.0	40	1.0
7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี	80	2.0	80	2.0	80	2.0
8) ภาษาต่างประเทศ	120	3.0	120	3.0	120	3.0
รวม 8 กลุ่มสาระ	760	19.0	760	20.0	760	20.0
2. สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม	240	6.0	240	6.0	240	6.0
			280	7.0	280	7.0
3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	160		160		160	
รวม	1,160	25.0	1,160	26.0	1,160	26.0
			-	-	-	-
			1,160	27.0	1,160	27.0

การจัดการเรียนรู้วิชาชีพในโรงเรียนแม่แตงได้แบ่งเป็น 2 ช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นที่ 3 และ ช่วงชั้นที่ 4 แต่ละช่วงชั้นก็จะกำหนดให้เรียนวิชาชีพที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต โดยแบ่งออกเป็นวิชาพื้นฐานและวิชาเพิ่มเติม วิชาพื้นฐานนั้นจะต้องเรียนให้ครบภายในช่วงชั้น ในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพของนักเรียนโรงเรียนแม่แตงนั้น ปีการศึกษาสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น จะกำหนดให้เรียนวิชาโครงการ เพื่อการดึงเอาความรู้และประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ให้เกิดเป็น ชิ้นงานที่มีประโยชน์ สำหรับรายวิชาเพิ่มเติมนักเรียนจะเรียนวิชาอะไรก็ได้ตามความสนใจ แต่จะต้องเรียนครบตามโครงสร้างที่โรงเรียนกำหนด ดังนั้นในการจัดทำรายวิชาของกลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โรงเรียนแม่แตง ในส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ของช่วงชั้นที่ 3 จัดให้เรียนปีละ 1 วิชา สำหรับสาระเพิ่มเติมไม่จำกัดจำนวนวิชา ในปีการศึกษา 2549 โรงเรียนแม่แตงได้เปิดสอนวิชาเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 รายวิชา คือ งานโลหะแผ่น การนำเสนอสื่อผสม พิมพ์ดีดไทย ช่างปูน ช่างประดิษฐ์ของชำร่วย คอมพิวเตอร์ เขียนแบบ ช่างถักนิตติ้ง และเปิดสอนวิชาพื้นฐานจำนวน 1 วิชา ซึ่งกำหนดให้ สอนในรูปแบบของโครงการอาชีพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภิรมย์ ปริญญานันท์ และคณะ (2539) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน วิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ โรงเรียนส่วนใหญ่ มีการวางแผนโดยการศึกษาความต้องการของท้องถิ่น โดยผู้บริหารและครูผู้สอนร่วมกันพิจารณา ส่วนประกอบสำคัญในการเปิดการสอนวิชาชีพตามลำดับคือ ความพร้อมของโรงเรียน ความสนใจ และความต้องการของนักเรียน ความต้องการแรงงานของวิชาอาชีพในท้องถิ่น ความต้องการของ ผู้ปกครอง และความเห็นของคณะครูในโรงเรียน ด้านความพร้อมและความต้องการในการจัด การเรียนการสอนวิชาอาชีพของโรงเรียนส่วนใหญ่มีความพร้อมและความต้องการเปิดสอนวิชาชีพ กลุ่มที่ 1 งานผลิตด้านงานเกษตรและงานหัตถกรรม มากที่สุด ส่วนปัญหาการดำเนินงานและ การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพของโรงเรียนมีปัญหาในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านความพร้อม ของโรงเรียนและด้านครูผู้สอน สำหรับความต้องการของนักเรียน วิชาชีพที่นักเรียนส่วนใหญ่ ต้องการเรียน คือ กลุ่มงานบริการ โดยต้องการให้จัดกิจกรรมด้านชมรมอาชีพมากที่สุด ส่วน อาชีพที่นักเรียนต้องการทำหลังจบการศึกษา คือ การทำงานโรงงาน/บริษัท ความต้องการของ ผู้ปกครอง ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนเปิดสอนวิชาอาชีพกลุ่มงานที่ 2 งานบริการ และ ต้องการให้นักเรียนเป็นผู้มีความรับผิดชอบมากที่สุด

สิริพร พวงมาลัย (2543) ได้ศึกษาความต้องการการศึกษาคือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองลำพูน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความต้องการศึกษาต่อ โดยส่วนใหญ่เลือกสายสามัญ แผนการเรียนศิลป์-ภาษา รองลงมาคือสายอาชีพ สาขาวิชาพาณิชยกรรม/บริหารธุรกิจ นักเรียนมีความต้องการความช่วยเหลือจากทางโรงเรียนในระดับมาก โดยเรียงลำดับความต้องการดังนี้ ด้านข้อมูลข่าวสารในการศึกษาต่อ ด้านทุนการศึกษา ด้านการให้คำปรึกษา และด้านการเตรียมตัวสอบ

วัชรีย์ เหล่มตระกูล (2543) ได้ศึกษาความต้องการในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อมากกว่าไม่ศึกษาต่อ นักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อในสายอาชีพมากกว่าสายสามัญ โดยนักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อสายอาชีพต้องการศึกษาต่อในประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมเป็นอันดับที่ 1 และประเภทวิชาคหกรรม เป็นอันดับที่ 2 ส่วนนักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อในสายสามัญต้องการศึกษาต่อในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ เป็นอันดับที่ 1 และแผนการเรียนอังกฤษ-ภาษาไทย-สังคม เป็นอันดับที่ 2 สำหรับนักเรียนที่ไม่ต้องการศึกษาต่อเหตุผลส่วนใหญ่คือ ฐานะทางเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวย รองลงมาได้แก่ ต้องการไปทำงานประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ และผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้ศึกษาต่อ

บุญยากร อุบลพฤษ (2545) ได้ทำการศึกษาความต้องการการศึกษาคือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า นักเรียนมีความต้องการศึกษาต่อมากกว่าไม่ศึกษาต่อ นักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ โดยนักเรียนที่ต้องการศึกษาในสายสามัญส่วนใหญ่เลือกเรียนแผนการเรียนศิลป์-ภาษา ส่วนนักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อในสายอาชีพส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อในแผนการเรียนสาขาช่างยนต์ ช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้า เกษตรกรรม สำหรับเหตุผลที่นักเรียนไม่ต้องการศึกษาต่อส่วนใหญ่ต้องการไปทำงานประกอบอาชีพหารายได้ รองลงมาคือ ฐานะทางครอบครัวไม่เอื้ออำนวย นักเรียนมีความต้องการความช่วยเหลือจากทางโรงเรียนในระดับมาก โดยเรียงลำดับความต้องการดังนี้ ต้องการระเบียบการ ใบสมัคร หลักสูตรของโรงเรียนหรือสถาบันที่เปิดรับนักเรียนเพื่อเข้าศึกษาต่อ ต้องการทุนการศึกษา ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อและทราบระเบียบการเกี่ยวกับทุนการศึกษาส่วนทางด้าน

การดี พูลประภา เอี่ยมเจริญ (2545) ได้ศึกษาความต้องการในการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเขลางค์นคร จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการในการศึกษาต่อสายอาชีพ นักเรียนต้องการศึกษาต่อในประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม บริหารธุรกิจ ส่วนสายสามัญนักเรียนต้องการศึกษาต่อในแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ และแผนการเรียนภาษาอังกฤษ-ภาษาไทย-สังคมศึกษา ส่วนในด้านความต้องการความช่วยเหลือจากทางโรงเรียนพบว่า นักเรียนต้องการความช่วยเหลือจากทางโรงเรียนอยู่ในระดับมาก โดยต้องการความช่วยเหลือด้านกิจกรรมพิเศษคือ มีความต้องการรับคำแนะนำเกี่ยวกับแผนการเรียน เพื่อศึกษาต่อและคำแนะนำในการศึกษาต่อสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

ทิวาภูมิ โชตินิสารณ (2545) ได้ศึกษาความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนมีความสนใจในอาชีพงานด้านการจัดการและค้าขายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.7 รองลงมาคือ งานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 22.4 งานศิลปะดนตรีและวรรณกรรม คิดเป็นร้อยละ 15.6 งานบริการศึกษาและสังคม คิดเป็นร้อยละ 14.1 งานช่างฝีมือและงานกลางแจ้ง คิดเป็นร้อยละ 11.2 ส่วนงานที่นักเรียนสนใจน้อยที่สุดคือ งานสำนักงานและเสมียน คิดเป็นร้อยละ 3.9 และพบว่า เพศ ผลการเรียนรู้เฉลี่ยสะสม และโปรแกรมการเรียน มีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน ส่วนอาชีพของบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน

จอมขวัญ จงประเสริฐยิ่ง (2547) ได้ศึกษาความสามารถในการเลือกอาชีพให้สอดคล้องกับลักษณะตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีลักษณะตนสอดคล้องกับกลุ่มงานอาชีพช่างฝีมือและงานกลางแจ้ง (R) และสอดคล้องกับกลุ่มงานอาชีพการบริการการศึกษาและสังคม (S) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความสอดคล้องของลักษณะตนของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงต่อกลุ่มงานอาชีพกลุ่มอื่นนั้นพบว่า ไม่แตกต่างกัน และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูง ปานกลาง ต่ำ มีลักษณะตนสอดคล้องกับกลุ่มงานอาชีพศิลปะ ดนตรี วรรณกรรม (A) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความสอดคล้องของลักษณะตนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูง ปานกลาง ต่ำ ต่อกลุ่มงานอาชีพกลุ่มอื่นนั้นพบว่า ไม่แตกต่างกัน

กนกวรรณ นวลนันทา (2547) ศึกษาผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนสายศิลป์ภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดาราวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีแนวทางในการตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของตนสูงขึ้นหลังจากเข้าร่วมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุจิตตพร ตระการกมล (2548) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อในสายสามัญและสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเมตตาศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เลือกเรียนสายอาชีพ ปัจจัยทุกด้านสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการศึกษาต่อ ทุกปัจจัยอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ยคือ ปัจจัยด้านตนเอง ปัจจัยด้านผู้ปกครอง ปัจจัยด้านโรงเรียน และปัจจัยด้านอื่น ๆ

เสมอแพ อภิรมยานนท์ (2549) ศึกษาการเลือกอาชีพของนักศึกษาภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพคือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ รายได้และผลตอบแทนที่สูง ด้านครอบครัว ได้แก่ บิดามารดาหรือผู้ปกครองให้การส่งเสริมและสนับสนุน และด้านสังคม ได้แก่ อาชีพที่ตลาดแรงงานต้องการ ส่วนด้านแนวโน้มการเลือกอาชีพในอนาคต นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การประกอบอาชีพอิสระหรือธุรกิจส่วนตัวจะเป็นอาชีพที่เลือกทำมากที่สุด